tamisel aastail 1634—1649 [116] saadud halvad kogemused võtsid nii linna-isadelt kui ka kodanikkonnalt isu teisteks säärasteks eksperimentideks. Vene okupatsioon a. 1657—1661 ja suur tulekahju a. 1667 katkestasid viimaseil aastakümneil märgatava majandusliku tõusengu ning andsid linna üldisele arenemisele raske hoobi, mille tagajärgi omavalitsuselu põdes veel aastakümneid. Majanduslikku kriisi süvendas suurimal määral ikka haiglasemat kuju võttev alatine tüli linna põhiseaduslike korporatsioonide vahel ja korporatsioonides enestes. Raad andis ses suhtes gildidele head eeskuju, kaotades ühtlasi ikka enam oma autoriteeti kodanikkonna silmis. Kuigi linn seisis pankroti lävel, leidis raad ikka võimalusi uute võlgade tegemiseks saatkondade heaks, mille ülesandeks oli sagedasti ainult raehärrade omavaheliste arvete õiendamine valitsuse ees.

Terve omavalitsuselu oli sattunud 70-ndate aastate lõpul ummikusse, millest ise ei mõistetud leida pääseteed. Linna rahaasjanduses, heakorras, kirikuoludes, üldse avaliku elu igal alal valitses täielik kaos. Lühidalt: Tartu oludes peegeldus väikesel määral kogu Rootsi riigi seisund 17. sajandi teisel poolel, enne seda, kui Karl XI raudse käega valitsusohjad jälle pingule tõmbas.

Kodanikkond omalt poolt oli võimetu olude tervendamise teostamiseks. Gildide opositsioon raele piirdus peamiselt jonnimisega pisiasjus ning püüdega laiendada oma kompetentsi rae kulul. Mingisuguseid kohustusi olude parandamiseks nad ei soovinud aga enese peale võtta. Gildide võimetust põhjustas teataval määral ka juhtide puudus, sest kuna väljapaistvamail Suure Gildi liikmeil oli kindel lootus valitud saada raehärraks, siis ei tahtnud nad opositsiooni etteotsa astumisega vahekorda raega jäädavalt rikkuda. Väikese Gildi vennad olid aga enamuses harimata käsitöölised, kes ei söandanudki mängida mingit poliitilist osa. Olude tervendamist võis seega loota ainult valitsusvõimu vahelesegamisest.

Arvestades kõike ülaltoodut võiks arvata, et raad oli ammu maha matnud lootusegi raekoda lähemas tulevikus üles ehitada. Seda hämmastavamana mõjub a. 1678 Stokholmi läkitatud linna saatkonna kaudu kuningale esitatavate „unterthänigste Desideria und ohnmassgebende Vorschläge" hulgas muude pea iga kord avaldatud soovide hulgas palve — kinkida linnale raekoja ülesehitamiseks Tartu poolt kroonule makstav nn. kontributsiooniraha mõneks aastaks [117].

---

[116]) Vt. Wybers, Status Dorpatensis, (A. 23.), lk. 151—172.

[117]) Linna esitise koopia: Remmin, Coll. I, (A. 4.), lk. 366—372. Palve raekoja kohta sisaldub selle 7-das punktis.

Kontributsioon ehk rekognitsioon oli ainuke otsekohene maks, mis Tartu linn maksis järjekindlalt kroonule. Käsiteldaval ajastul võrdus iga-aastane maksusumma $333^1/_3$ riigitaalriga. Maksu sissenõudmine toimus kindlakskujunenud korra järgi. Iga aasta algul määras raad 1—2 oma liikmeist, kes ühes gildide esindajatega koostasid maksualuste kodanike ja eeslinlaste nimekirja ning tegid kindlaks igaühe jõukusekohase maksusumma. Maks pidi tasutama mihklipäeval selleks määratud tunnil. Kogutud raha anti üle Tartus asuvale kuninglikule rentja proviantmeistrile. Vrd. kuberner Hans v. Ferseni kiri raele gildide kaebuse kohta kontributsiooni asjus 20. nov. 1675, (V 30).

Tartu II, lk. 232